

PRINCIPIUL AUTONOMIEI ÎN ORGANIZAREA SPORTIVĂ

Budevici-Puiu Liliana¹

¹Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău, Republica Moldova

Abstract. Nowadays, sports order is increasingly required by certain rules, including the autonomy principle, the referees' decision-making during the competition to the competent justice bodies. Dissemination of sports law culture in the vast community of physical education field has become a necessity in the knowledge society. The sporting phenomenon by respecting the principle of common law autonomy generates a special attention in particular by training and exercising its functions, in order to promote social cohesion in connection with respect for the fundamental rights of citizens, including health and education. Moreover, sport is an absolutely central phenomenon in contemporary society, but sports law being consolidated over the years by the experience of different sports federations (especially football one) is currently a subject dominated by autonomy and own disciplinary rules, even the clearly scientific ones.

The absolute complexity and continuous improvement of a legal, law framework, which constantly facing the sports field, imposes legislators and practitioners in sports jurisprudence, to develop a specific competence, whilst without ignoring the transnational implications which sports law requires for its natural vocation. Also, the regulation and management tasks of sports organizations, including their power to impose mandatory regulations for affiliations and its members, are eloquent aspects of autonomy recognized by national legal systems and special laws. National sport is a peculiarity of acting in a certain manner in accordance with the rules of state regulation, in accordance with those of an international sports system and according to different degrees of autonomy or addiction. The sports organization is established and can develop as part of state and most international conditions (eg the European Union and the International Olympic Committee), which can create a certain degree of subordination and compliances, as well as certain restrictions of autonomy principle.

In this article we aim to address certain situations and cases for respecting the principle of autonomy in sports organization, as well as certain limits.

Keywords: sport, autonomy, competence, principle, limits, rules.

Introducere. Principiul autonomiei ordinii sportive poate fi considerat o achiziție milenară a civilizației noastre juridice, dacă luăm în considerare că deja în Codul lui Iustinian (529-534 d.Hr.), cunoscut astăzi sub numele de Corpus iuris civilis („Colecția de drept civil”),[2] în ceea ce privește competițiile de box ale acelor timpuri, a fost scris: „literal (*quis*) in colluctatione, vel in pancratio, vel pugiles dum inter se exercentur, alius alium occiderit, si quidem in certamine publice (*alius alium occiderit*), cessat Aquilia: quia gloriae causa et virtutis, non iniuriae gratia videtur damnum datum”.

Principiul autonomiei constituie fundamentul ordinii sportive, întrucât aspectele juridice ce reglementează domeniul sportului sunt în mare parte

generate de această regulă: de la deciziile arbitrilor din timpul jocului (aplicarea regulilor de joc) la cele ale organelor de justiție sportivă între competiții. Astfel, prin aplicarea principiilor de drept comun, riscăm să ne abatem de la o interpretare juridică a instituțiilor specifice dreptului sportiv.

Legislația națională reglementează principiul autonomiei. Astfel, potrivit art.109 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova, administrația publică în unitățile administrative teritoriale se întemeiază pe *principiile autonomiei locale* și ale consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit. Legea cu privire la cultura fizică și sport nr. 330-XIV din 25.03.1999 prevede la art.21. al.3 că „fедераțiile sportive naționale sunt *organisme autonome*, care activează în baza prezentei legi și a altor acte legislative, a unui regulament aprobat de Guvern, precum și a propriilor statute”; la art.22, al.2 este reglementat faptul că „pentru realizarea obiectivelor lor statutare, ligile beneficiază de *autonomie organizatorică, economică și administrativă*” și art.23 al.3: „Comitetul Național Olimpic este persoană juridică, *autonomă*, neguvernamentală, apolitică și fără scop lucrativ”.

În acest context, putem menționa că sportul este un fenomen important în societatea contemporană și că legea sportului, consolidată de-a lungul anilor prin experiența federațiilor sportive (în primul rând, a Federației de Fotbal), este acum un subiect de actualitate, în special dacă ne referim la cazurile de respectare a disciplinei proprii, având în vedere complexitatea absolută și perfecționarea spețelor juridice cu care se confruntă jurisprudența internațională. Aceasta înseamnă că juriștii și nu numai, care se angajează în această problematică, trebuie să dezvolte din ce în ce mai mult o *competență specifică*, fără a ignora în același timp implicațiile transnaționale pe care legea sportului le cere pentru vocația sa naturală. Astfel, se impune promovarea unei culturi juridice sportive cât mai structurate și codificate, întrucât sportul reprezintă una dintre principalele economii ale unui stat [1].

Scopul cercetării îl constituie analiza aplicării și interpretării principiului autonomiei în organizarea sportivă, tematică ce se dovedește a fi deosebit de actuală (inexistența unor articole științifice naționale publicate cu această problematică), întrucât contribuie la diseminarea culturii și specificității dreptului sportiv în vasta comunitate a sportului național.

Metodologia cercetării. În realizarea cercetării am utilizat următoarele metode: analiza literaturii de specialitate; *observarea* – ca metodă eficientă de

redare a comportamentului natural, efectiv al consumatorilor de servicii sportive, fără a antrena purtătorul informației; *chestionarul sociologic* – conținutul acestuia a fost formulat în corespundere cu scopul cercetării. Structura și conținutul chestionarului au urmărit o schemă logică, cuprinzând atât întrebări generale, cât și specifice. Înainte de a fi aplicat categoriilor de respondenți, chestionarul a fost validat printr-o cercetare de tip instrumental (anchetă pilot) realizată pe un eșantion de 98 de persoane (antrenori, manageri sportivi, sportivi de performanță și profesioniști).

Analiza și interpretarea datelor acumulate în cercetare

Referindu-ne la corelația existentă între autonomia organizației sportive și supremația statului, prin abordări și cazuri concrete puse în discuție cu respondenții participanți la sondajul sociologic, am putut observa că majoritatea nu ne-a prezentat un punct de vedere elocvent în acest sens (Figura 1). Astfel, este important de menționat că atribuțiile de reglementare și cele administrative de care beneficiază organizația sportivă conform legislației în vigoare, sunt mai mult sau mai puțin exercitate în funcție de gradul de autonomie acordat de sistemul juridic de stat, căruia îi este subordonată. De asemenea, sistemul sportiv este limitat și condiționat de stat, în domeniul său de acțiune și competență.

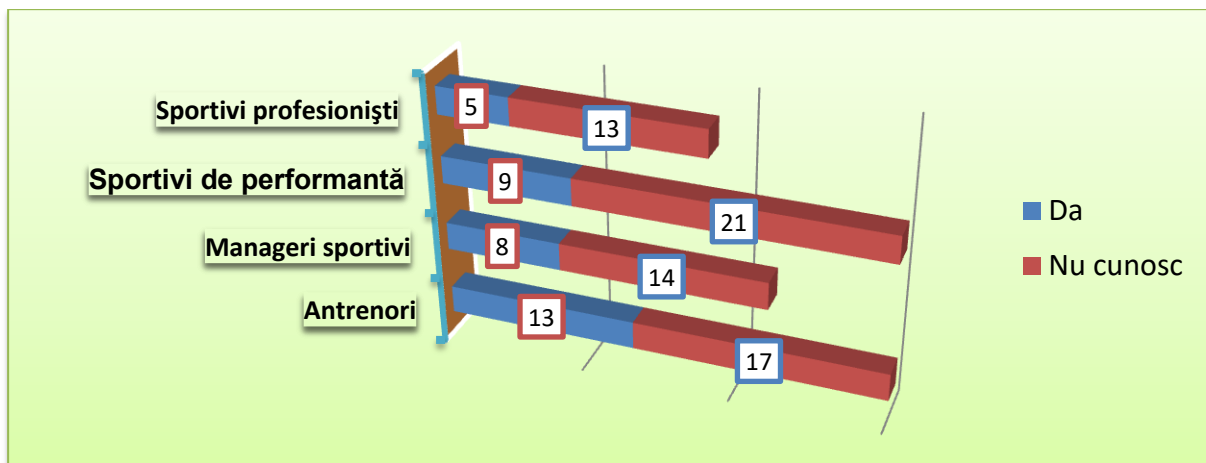

Fig. 1. Reprezentarea grafică a opiniilor cu privire la corelația existentă între autonomia organizației sportive și supremația statului

Totodată, menționăm că relațiile dintre sport și stat sunt luate în considerare, conform legislației naționale (prin prisma Legii cu privire la cultura fizică și sport nr. 330-XIV din 25.03.1999), care stipulează că statul recunoaște și favorizează autonomia ordinii sportive, iar relația dintre organizația sportivă

și stat este reglementată după principiul autonomiei, cu excepția cazurilor relevante pentru sistemul juridic național. Prin urmare, ordinea sportivă și ordinea statului coexistă, dar prima dispune de o anumită condiționare.

O altă situație importantă cu referire la principiul autonomiei în sport a fost discutată cu participanții la sondaj, respectiv cea cu privire la *conflictul regulilor din sport și dreptul comun*. De această problematică a fost interesată majoritatea celor intervievați la acest subiect, fapt ce poate fi observat și din procentul răspunsurilor afirmative primite în această direcție (Figura 2).

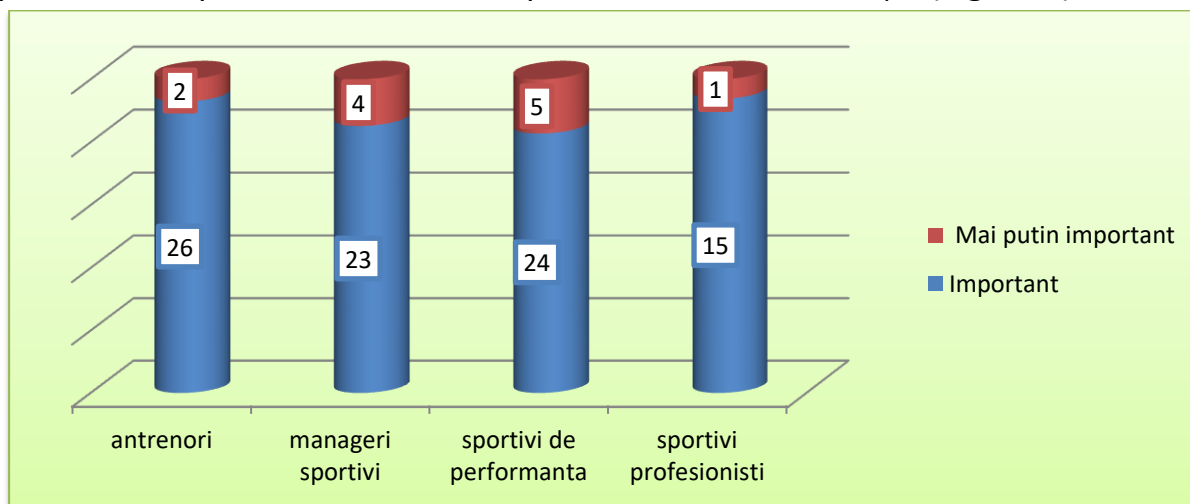

Fig. 2. Reflectarea grafică a răspunsurilor cu privire la importanța cunoașterii aplicării principiului autonomiei în sport și a regulilor dreptului comun

Pentru o înțelegere adecvată a aplicării principiului autonomiei în sport, am putea exemplifica situația în care o anumită conduită în sport este considerată legitimă, însă potrivit dreptului comun, aceasta este calificată ca ilegală. Vătămarea corporală gravă, potrivit dreptului penal este considerată o infracțiune, în timp ce în sport, la proba de box, o lovitură pentru adversar, ce a provocat o vătămare corporală foarte gravă, poate fi considerată legitimă, atât timp cât se încadrează în zona loviturilor permise conform regulamentului de joc. La fel și în contextul organizării sportive, în sporturile de luptă cu respectarea regulilor tehnice, sunt, cu siguranță, admise și legale anumite vătămări corporale, dar în condițiile respectării regulamentelor competiționale.

Un alt aspect relevant pe care dorim să-l evidențiem în acest studiu este reprezentat de modalitățile prin care se poate ajunge la un conflict între regulile constituționale și disciplina sportivă. Cu referire la această problematică, participanții au manifestat un interes deosebit, astfel încât procentul răspunsurilor afirmative să fie în cuantum de peste 80% – Figura 3.

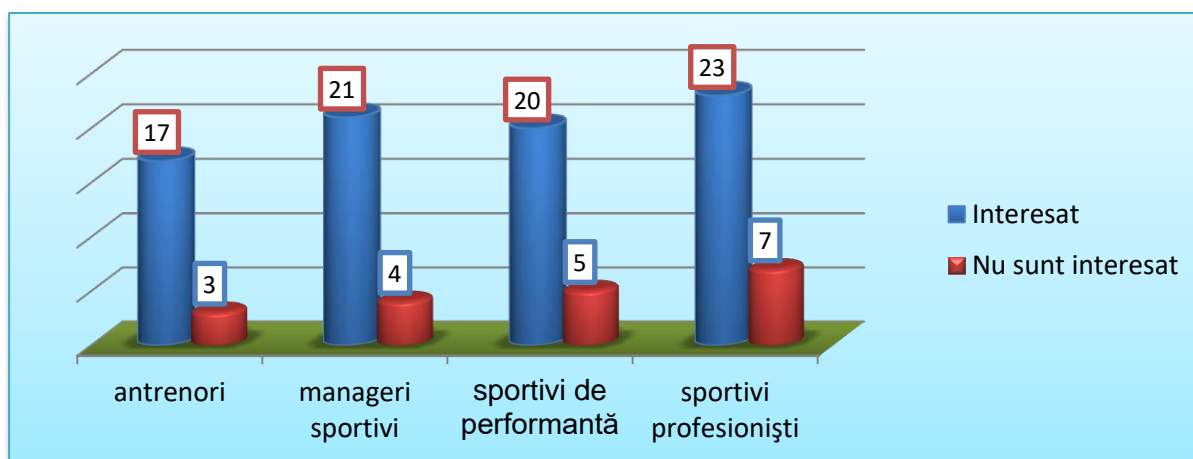

Fig. 3. Reflectarea grafică a răspunsurilor cu privire la interesul față de un posibil conflict între regulile constituționale și disciplina sportivă

În termenii teoriei generale a dreptului, autonomia nu constituie un sinonim al conceptului de suveranitate. Ordinea sportivă este, prin urmare, asigurată exclusiv de autonomie, adică de acea calitate specială, eliberată de sistemul juridic suveran, pentru a putea stabili reguli în cadrul respectării obligatorii a cadrului și principiilor definite de regulamentele proprii. În acest context, ordinea juridică de stat este limitată în sfera sa de influență. Cu toate acestea, principiul autonomiei sportive se limitează numai la ordinea sportivă, dar fără a fi afectate modalitățile simple de exercitare a drepturilor fundamentale ale participanților la activitățile sportive (de ex. libertatea la circulație). De asemenea, pe tema retragerii sportive există un exemplu clar de conflict al reglementărilor sportive și al celor specifice sistemelor juridice (naționale și internaționale). Cerința constituțională a oricărui stat este de a garanta respectarea drepturilor fundamentale și inviolabile ale omului (în special ale sportivului). În acest caz, se poate interpreta că intervenția sistemului suveran limitează principiul de autonomie a organizațiilor sportive pentru a proteja bunurile indisponibile ale drepturilor inviolabile pe care sportivul le are.

Unul dintre cele mai complexe aspecte ale autonomiei sportului este modul de conciliere a regulilor organizațiilor sportive cu legile terenului. Se afirmă adesea că, datorită specificului sectorului „sport”, justiția sportivă ar fi cel mai bine soluționată de cei în cunoștință de cauză, mai degrabă decât de instanțele tradiționale [3]. După cum a recunoscut Curtea Europeană în hotărârea sa din *Deliège*, federațiile naționale „au, în mod normal, cunoștințele

și experiența necesară” pentru a-și gestiona propriile cazuri în mod eficient. Cu toate acestea, în alte cazuri, Curtea Europeană a formulat critici pentru faptul că ar fi înlocuit propriile cunoștințe cu cele ale organizațiilor sportive. De exemplu, în *Bosman* s-a susținut că, de fapt, Curtea a trecut linia nu numai prin demontarea justificărilor prezentate în favoarea sistemului de transfer, dar și prin sugerarea altor mijloace de realizare a unui echilibru competitiv, cum ar fi un sistem de partajare a veniturilor. De asemenea, în hotărârea *Meca-Medina*, Curtea a fost criticată pentru că a stabilit o abordare care accentuează proporționalitatea măsurilor sportive, în acest caz cerințele antidoping [3]. După cum a subliniat Gianni Infantino (administrator din domeniul fotbalului, care, în prezent, este președintele FIFA din 2016), această metodă invită litigiile și creează astfel incertitudine juridică prin transferul responsabilității de evaluare a proporționalității normelor sportive de la organizațiile sportive calificate la instanțele de judecată. Interferența judiciară observată de Gianni Infantino în hotărârea *Meca-Medina* este periculoasă pentru mișcarea sportivă, în măsura în care incertitudinea juridică este unul dintre principalii factori care limitează autonomia sportului și subminează dreptul sportiv (arbitrajul), metodă alternativă de soluționare a litigiilor dezvoltată de mișcarea sportivă. Ca alternativă la litigii, acest sistem este mai ieftin și mai rapid, iar costurile sunt suportate de lumea sportului, și nu de contribuabil. În vârful acestui sistem se află Curtea de Arbitraj pentru Sport (CAS), o instanță care oferă justiție sportivă aplicabilă la nivel mondial, pe care o instanță națională sau europeană nu o poate face. Se susține că existența sa justifică neintervenția instanțelor obișnuite, de drept comun, în materie de sport. Contraargumentul este că organismele de conducere ale sportului modern au evoluat într-o organizație complexă care nu poate fi imună la supraveghere judiciară. Organele de conducere sportive nu mai acționează doar ca autorități de reglementare a disciplinelor lor, ci urmăresc ambiții comerciale. Acest dublu rol poate da naștere la conflicte de interese și comportament abuziv[3].

Totodată, autonomia financiară necesită o atenție deosebită, dacă facem trimitere la sursele de venit și legalitatea cheltuielilor specifice organizațiilor sportive. Veniturile organizațiilor sportive provin dintr-o varietate de surse: fonduri furnizate de autoritățile publice centrale și locale, cele care provin din activități sportive și proiecte sportive, cotizații de membru, resurse financiare din activități de instruire, din activități de bunăstare, din evenimente și

activități instituționale, din sponsorizări, din gestionarea instalațiilor sportive și a altor venituri conform legislației în vigoare. Având în vedere evoluția ponderii fiecăruia dintre aceste elemente în veniturile totale ale organizației sportive, există în practică *otendință de autofinanțarea* propriei activități. În ceea ce privește cheltuielile efectuate de organizațiile sportive, se poate observa din practica națională că acestea sunt realizate insuficient la capitolul investiții în infrastructura sportivă. La o simplă analiză comparativă a veniturilor și cheltuielilor, putem menționa că se impune acordarea unei atenții deosebite și acțiunilor depromovare și organizare de activități sportive. Totuși cotizațiile de membru rămân principala sursă de venit a entității sportive. Chiar dacă costurile au un impact mai mic asupra valorii totale de venit, se confirmă faptul că surplusul economic rezultat poate fi utilizat pentru „finanțarea” altor tipuri de cheltuieli. Pe de altă parte, este interesant de observat modul în care fondurile publice primite de organizațiile sportive sunt utilizate pentru acoperirea cheltuielilor de către organele statutare [1].

La finalizarea acestui studiu putem trage următoarele **concluzii**:

- ordinea sportivă, fiind autonomă, are capacitatea de a dicta reguli și dispoziții interne pentru toți participanții la activități sportive cu anumite limite stabilite conform legislației în vigoare;
- principiul autonomiei sportive se limitează în sfera sa de acțiune și competență, atunci când va afecta nucleul esențial minim al drepturilor fundamentale și ordinea statului, în calitate de suveran și garant a acestora;
- trebuie asigurată legitimitatea constituțională a autonomiei sportive, iar rolul justiției sportive trebuie apărat cu strictețe;
- se impune dezvoltarea competenței managerului sportiv de a identifica și alte surse de venit, de autofinanțare necesare pentru buna funcționare a entității sportive;
- înțelegerea și aplicarea adecvată a principiului autonomiei în organizarea sportivă va limita apariția de conflicte în această zonă de activitate;
- autonomia sportivă trebuie reconceptualizată ca un parteneriat între mișcarea sportivă și autoritățile publice, astfel încât standardele de guvernare și soluționarea disputelor sportive să reflecte standarde recunoscute universal, chiar dacă înseamnă că acestea sunt adaptate la specificul sportului. Prin urmare, autonomia sportului nu este un principiu absolut, ci este condiționată de faptul că organizațiile sportive respectă principiile bunei guvernări și

soluționării corecte a disputelor. Fără aceste adaptări, părțile interesate din sport și activitățile conexe vor fi încurajate să soluționeze litigiile în instanțele obișnuite sau guvernul poate justifica impunerea unei reglementări externe privind sportul.

Referințe bibliografice:

1. Budevici – Puiu L. *Management și drept sportiv*. Chișinău: „Valinex” SRL, 2016. 348 p.
2. Godofredus D., Kunkel W. *An Introduction to Roman Legal and Constitutional History*. Oxford, n. 2, (translated into English by J.M. Kelly), 1966, p. 157.
3. <https://www.sportetcitoyennete.com/articles>. Parrish R. *L'autonomie du sport: une analyse juridique*.
4. *Constituția Republicii Moldova*. Monitorul Oficial Nr. 78 republicată în Monitorul Oficial Nr.78 art. Nr : 140 din 29.03.2016 5.
5. *Legea cu privire la cultura fizică și sport nr. 330-XIV din 25.03.1999*.